

fore et Exempel, som jeg stulder Udvalgets ærede Formand (Brock), der har hentet det fra sin Retspraxis, nemlig, at Høiesteret her i Landet, saavidt jeg erindrer, i en Sag imod en Betsender af den engelsk-biskoppelige Kirke, der havde gjort falsk Ed, ikke dømte ham som Meeneder, fordi det, da han aflagde Eden, var blevet forsynet at lade ham kysse Skriften, hvilket er befaleet ved Edsaffleggelsen i denne Kirke. Derfor blev han, skjøndt det var beviist, at han havde aflagt falsk Ed, ikke straffet som Meeneder.

Brock: Det er ganske rigtigt, hvad den ærede sidste Taler anførte om, at vore Domstole ere meget nøie paaseende, hvor det gjælder om Eds Aflæggelse. Domstolene have at vaage over, at Alt, hvad der ansees for væsentlig nødvendige Former, iagttages, og finde Domstolene i noget Tilfælde disse Former tilfidsatte, saa følger det af god gammel Retspraxis, at den Paagjældende, der mulig maatte have aflagt en urigtig Ed, da ikke kan kaldes til fuldt Ansvar efter vore Love som Meeneder, netop fordi noget Væsentligt og Nødvendigt er tilfidsat ved Eden. Feiler jeg ikke, saa har Udvalget i sin Betænkning, udtrykkeligt udtalt, at det, med Hensyn til Sødernes fremtidige Edsafflæggelse her i Landet, har søgt at drage Omforg for, at Alt, hvad der efter deres Religion ansees for virkelig Nødvendigt, vil blive iagttaget. I saa Henseende er jeg med Udvalgets ærede Ordfører enig i, at man ikke skal holde paa de to Forslag, der ere stillede af det ærede Mindretal. Vi have nemlig efter de Undersøgelser, vi have været i Stand til at anstille, anseet det for nødvendigt, at disse Former opføres. Naar den ærede Ordfører i saa Henseende har paaberaabt sig sin egen omstændelige Undersøgelse, kan jeg besvære ikke slutte mig til ham, forsaavidt jeg ikke har været istand til at paatage mig et saadant Arbejde, der vilde have været aldeles uoverkommeligt for mig. Hvad der imidlertid for mig har været meget vigtigt og afgjørende, og hvad det ogsaa glæder mig af Motiverne til Lovudkastet at see ligeledes for den høitærede Justitsminister har været et væsentligt og afgjørende Moment, det er, at den jødiske øverste Geistlige her i Landet har udtalt det som sin Overbevisning og støttet

denne med Citater af andre i Ublandet endnu levende Geistlige, som ogsaa ere overbeviste om, at det ikke kræves, enten at Guden siger „Amen“ eller staaer med bedækket Hoved, naar han aflægger Eden. Det forekommer mig, at det for det ærede Thing vil være meget vanskeligt at afgjøre, om Rabbinerne i det 10de eller 11te Aarhundrede, eller maaskee endnu meget længere tilbage, maatte have meent det Ene eller det Andet; men hvad der er af Vigtighed, det er, hvad de nulevende Rabbinere antage om denne Sag. Videre fornaaer Landsthinget vistnok ikke at komme i sin Anstuelse. Jeg for mit Vedkommende maa derfor holde paa Udvalgets Fleertals Betragtning af disse Forslag fra Mindretallets Side.

Madvig: Hvad min ærede Sidemand (Brock) sagde, opfordrer mig netop til at sige et Par Ord. Jeg troer, at han opfordrede os til at holde os til, hvad den øverste jødiske Geistlige her i Landet havde udtalt som sin Overbevisning. Dette troer jeg dog ikke er saa ganske sikkert at følge; thi vi maae huske paa, at der i dette Dieblit er en stor Afstillelse mellem Søderne i to Hovedpartier, og at denne Mand nødvendigviis maa høre til den ene eller den anden Side og altsaa forsaavidt ikke kan vidne om Andet, end hvad der er det Parties Mening, hvortil han hører. Jeg er bange for, at vi ere komne ind paa en mindre rigtig Betragtning, der ogsaa har ført til her at udvikle visse rabbiniske Lærdomme, som det er vanskeligt at prøve, og hvortil jeg ikke skal forsøge at give noget Bidrag. Jeg troer ikke, det er ganske rigtigt, naar man har sagt, at man er gaaet ud fra, at der ikke ved Eden skulde findes Noget, som ikke kunde bevises at være efter den jødiske Religions Grundsætninger religiøst nødvendigt. Det er nemlig ikke, troer jeg, det Principle, der, efter som Edsaffleggelsen i det Hele er ordnet, er gjort gjældende, at der ved den blot skal iagttages, hvad der er religiøst nødvendigt og kan dokumenteres som Saadant. Hvorledes skulde man ved den kristelige Ed kunne bevise, at det er en religiøs Nødvendighed, at det er foreskrevet i Religionen, at man skal have de tre Fingre? Sagen er imidlertid den, at alle Edsafflæggelsesformer gaae ud paa at gjøre et